

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 29. septembra 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sloboda usadiť sa a slobodné poskytovanie služieb – Jednotný trh poistenia – Smernica 2002/92/ES – Pojem ‚sprostredkovateľ poistenia‘ – Činnosť ‚sprostredkovania poistenia‘ – Smernica (EÚ) 2016/97 – Činnosť ‚distribúcie poistenia‘ – Pôsobnosť týchto smerníc – Pristúpenie ku skupinovému poisteniu – Postúpenie práv vyplývajúcich z poistnej zmluvy – Poistné plnenia v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí – Odmena zaplatená pristupujúcim členom za získané poistné krytie – Ochrana spotrebiteľa – Rovnosť zaobchádzania so sprostredkovateľmi poistenia“

Vo veci C-633/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) z 15. októbra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 25. novembra 2020, ktorý súvisí s konaním

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV

proti

TC Medical Air Ambulance Agency GmbH,

SÚDNY DVOR (prvá komora)

v zložení: predseda prvej komory A. Arabadžiev, predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu prvej komory, sudcovia L. Bay Larsen (spravodajca), podpredseda Súdneho dvora, P. G. Xuereb a A. Kumin,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Krausenböck, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. januára 2022,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V., v zastúpení: J. Kummer a P. Wassermann, Rechtsanwälte,

* Jazyk konania: nemčina.

- TC Medical Air Ambulance Agency GmbH, v zastúpení: B. Ackermann, Rechtsanwältin,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a P.-L. Krüger, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: J. Očková, M. Smolek a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Subrani, avvocatessa dello Stato,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Triantafyllou a H. Tserepa-Lacombe, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 24. marca 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 bodov 3 a 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/92/ES z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia (Ú. v. ES L 9, 2003, s. 3; Mim. vyd. 06/004, s. 330), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 349) (ďalej len „smernica 2002/92“), ako aj článku 2 ods. 1 bodov 1, 3 a 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/97 z 20. januára 2016 o distribúcii poistenia (Ú. v. EÚ L 26, 2016, s. 19), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/411 zo 14. marca 2018 (Ú. v. EÚ L 76, 2018, s. 28) (ďalej len smernica „smernica 2016/97“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV (Spolkové združenie spotrebiteľských centrál a spotrebiteľských zväzov) a spoločnosťou TC Medical Air Ambulance Agency GmbH vo veci údajnej činnosti sprostredkovania poistenia, ktorú táto spoločnosť vykonáva bez povolenia.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2002/92

- 3 Odôvodnenia 8, 9 a 11 smernice 2002/92 stanovovali:

„(8) koordinácia vnútroštátnych ustanovení týkajúcich sa odborných požiadaviek na osoby, ktoré začínajú vykonávať a vykonávajú činnosť sprostredkovania poistenia, a ich zápisu môže preto prispieť jednak k dobudovaniu jednotného trhu finančných služieb a jednak k zlepšeniu ochrany spotrebiteľov v tejto oblasti;

(9) rôzne kategórie osôb alebo inštitúcií, ako sú agenti, makléri a prevádzkovatelia ‚bancassurance‘, môžu distribuovať poisťné produkty. Rovnosť zaobchádzania medzi prevádzkovateľmi a ochrana spotrebiteľa si vyžadujú, aby sa na všetky tieto osoby alebo inštitúcie vzťahovala táto smernica;

...

(11) táto smernica sa má uplatňovať na osoby, ktorých činnosť spočíva v poskytovaní služieb sprostredkovania poistenia tretím stranám za odmenu, ktorá môže byť finančná alebo mať nejakú inú formu dohodnutej ekonomickej výhody viazanej na výkon.“

4 Článok 1 tejto smernice s názvom „Rozsah pôsobnosti“ v odseku 1 uvádzal:

„Táto smernica stanovuje pravidlá pre začatie a vykonávanie činností sprostredkovania poistenia a zaistenia fyzickými a právnickými osobami, ktoré sú usadené v niektorom členskom štáte, alebo ktoré sa tam chcú usadiť.“

5 Článok 2 uvedenej smernice, nazvaný „Definície“, stanovoval:

„Na účely tejto smernice:

...

3) ‚sprostredkovaním poistenia‘ sú činnosti spočívajúce v ponúkaní, navrhovaní alebo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu zmlúv o poistení alebo v uzatváraní takýchto zmlúv alebo v spolupôsobení pri správe a plnení takýchto zmlúv, najmä v prípade poistnej udalosti.

S výnimkou kapitoly III (A) tejto smernice sa tieto činnosti nepovažujú za sprostredkovanie ani distribúciu poistenia, ak ich vykonáva poisťovňa alebo zamestnanec poisťovne, ktorý koná na zodpovednosť poisťovne.

...

...

5) ‚sprostredkovateľom poistenia‘ je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá za odmenu začína vykonávať alebo vykonáva činnosť sprostredkovania poistenia,

...“

6 Článok 3 ods. 1 prvý pododsek tej istej smernice uvádzal:

„Sprostredkovatelia poistenia a zaistenia sa zapíšu na príslušnom orgáne podľa článku 7 ods. 2 vo svojom členskom štáte pôvodu.“

Smernica 2016/97

7 Odôvodnenia 5 až 7, 10 a 16 smernice 2016/97 stanovujú:

„(5) Rôzne kategórie osôb alebo inštitúcií... môžu distribuovať poistné produkty. Rovnosť zaobchádzania medzi distribútormi a ochrana zákazníka si vyžadujú, aby sa na všetky uvedené osoby alebo inštitúcie vzťahovala táto smernica.

(6) Napriek rozdielom medzi distribučnými kanálmi by sa mala na všetkých spotrebiteľov vzťahovať rovnaká úroveň ochrany. Aby sa zabezpečila rovnaká úroveň ochrany a aby sa na spotrebiteľa vzťahovali porovnateľné normy, najmä v oblasti sprístupňovania informácií, je nevyhnutné zaistiť rovnaké podmienky medzi distribútormi.

(7) Uplatňovaním smernice [2002/92] sa preukázalo, že niekoľko ustanovení si vyžaduje ďalšie spresnenie v záujme uľahčenia vykonávania distribúcie poistenia a že ochrana spotrebiteľov si vyžaduje rozšírenie rozsahu pôsobnosti uvedenej smernice na všetok predaj poistných produktov. ...

...

(10) ... Je... vhodné posilniť dôveru zákazníkov a viac zjednotiť regulačný režim týkajúci sa distribúcie poistných produktov s cieľom zabezpečiť primeranú úroveň ochrany zákazníka v rámci [Európskej ú]nie. Úroveň ochrany spotrebiteľa by sa mala oproti smernici [2002/92] zvýšiť, aby sa znížila potreba rozličných vnútroštátnych opatrení. ...

...

(16) Táto smernica by mala zabezpečiť uplatňovanie rovnakej úrovne ochrany spotrebiteľa a to, aby všetci spotrebiteľia mohli využívať porovnateľné normy. Táto smernica by mala podporovať rovnosť podmienok a hospodársku súťaž sprostredkovateľov za rovnakých podmienok bez ohľadu na to, či sú, alebo nie sú viazaní na poisťovňu. Pre spotrebiteľov je prínosné, ak sa poistné produkty distribuujú cez rôzne kanály a prostredníctvom sprostredkovateľov s rozličnými formami spolupráce s poisťovňami pod podmienkou, že sa od nich vyžaduje uplatňovanie podobných pravidiel v oblasti ochrany spotrebiteľa. Takéto záujmy by mali členské štáty pri vykonávaní tejto smernice zohľadniť.“

8 Článok 1 ods. 1 tejto smernice uvádza:

„Táto smernica stanovuje pravidlá týkajúce sa začatia a vykonávania činností distribúcie poistenia a zaistenia v Únii.“

9 Článok 2 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

1) ‚distribúcia poistenia‘ sú činnosti spočívajúce v poradenstve, navrhovaní alebo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu zmlúv o poistení, uzatváraní takýchto zmlúv alebo spolupôsobení pri správe a plnení takýchto zmlúv, najmä v prípade poistného nároku vrátane poskytovania informácií o jednej alebo viacerých poistných zmluvách v súlade s kritériami, ktoré si zákazníci zvolia prostredníctvom webového sídla alebo iných médií, ako

aj predloženie rebríčka poisťných produktov vrátane ceny a porovnania produktov alebo poskytnutie zľavy z ceny poisťnej zmluvy, keď zákazník môže na konci procesu priamo alebo nepriamo uzatvoriť zmluvu o poistení prostredníctvom webového sídla alebo iných médií;

...

3) ‚sprostredkovateľ poistenia‘ je každá fyzická alebo právnická osoba s výnimkou poisťovne alebo zaistovne, alebo ich zamestnancov a s výnimkou sprostredkovateľa doplnkového poistenia, ktorá za odmenu začína vykonávať alebo vykonáva činnosť distribúcie poistenia;

...

8) ‚distribútor poistenia‘ je akýkoľvek sprostredkovateľ poistenia, sprostredkovateľ doplnkového poistenia alebo poisťovňa;

9) ‚odmena‘ je akákoľvek provízia, poplatok alebo iný druh platby vrátane ekonomickej výhody akéhokoľvek druhu alebo akákoľvek iná finančná alebo nefinančná výhoda či stimul, ktoré sa ponúkajú alebo dávajú v súvislosti s činnosťami distribúcie poistenia;

...“

10 Článok 3 ods. 1 tej istej smernice uvádza:

„Sprostredkovatelia poistenia, sprostredkovatelia zaistenia a sprostredkovatelia doplnkového poistenia sa zapíšu príslušným orgánom vo svojom domovskom členskom štáte.

...“

11 Článok 44 smernice 2016/97 znie:

„Smernica [2002/92] zmenená smernicami uvedenými v časti A prílohy II k tejto smernici sa zrušuje s účinnosťou od 1. októbra 2018 bez toho, aby tým boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehôt na transpozíciu do vnútroštátneho práva tých smerníc, ktoré sú uvedené v časti B prílohy II k tejto smernici.

Odkazy na zrušenú smernicu sa považujú za odkazy na túto smernicu a znejú v súlade s tabuľkou zhody uvedenou v prílohe III.“

Nemecké právo

12 § 34d ods. 1 Gewerbeordnung (Živnostenský poriadok, ďalej len „GewO“) v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej stanovoval, že každý, kto chce vykonávať činnosť ako sprostredkovateľ v rámci podnikateľskej činnosti v postavení poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta na účely uzavretia poisťných zmlúv (sprostredkovateľ poistenia), musí získať povolenie od príslušnej obchodnej a priemyselnej komory, ktoré musí uvádzať, či bolo vystavené poisťovaciemu maklérovi alebo agentovi.

13 Podľa § 34d ods. 1 prvej vety GewO v znení uplatniteľnom od 23. februára 2018 „každý, kto chce vykonávať činnosť ako sprostredkovateľ v rámci podnikateľskej činnosti na účely uzavretia poisťných zmlúv alebo zaistovacích zmlúv (sprostredkovateľ poistenia) musí získať povolenie od príslušnej obchodnej a priemyselnej komory“.

- 14 § 34d ods. 1 druhá veta body 1 a 2 GewO v znení uplatniteľnom od 23. februára 2018 spresňuje, že sprostredkovateľom poistenia je „každá osoba, ktorá je v postavení poisťovacieho agenta jednej alebo viacerých poisťovacích spoločností alebo poisťovacieho agenta poverená vykonávaním činnosti sprostredkovateľa alebo uzatváraním poisťných zmlúv alebo ktorá ako poisťovací maklér zabezpečuje sprostredkovanie alebo uzatváranie poisťných zmlúv na účet komitenta bez toho, aby bola poverená poisťovacou spoločnosťou alebo poisťovacím agentom“.
- 15 Podľa tohto § 34d v jeho zneniach uplatniteľných tak pred, ako aj po 23. februári 2018 musí byť osoba, ktorá získala povolenie podľa § 34d ods. 1 GewO, zapísaná do registra sprostredkovateľov.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 16 Žalovaná vo veci samej poveruje reklamné spoločnosti úlohou ponúkať spotrebiteľom prostredníctvom podomového predaja za odplatu prístupenie k systému kolektívneho poistenia.
- 17 Na tento účel uzavrela so spoločnosťou W. Versicherungs-AG zmluvu o skupinovom poistení, ktorá zahŕňa poisťné krytie rizík ochorenia a úrazu pri cestovaní do zahraničia, ako aj krytie nákladov na repatriáciu do zahraničia a na vnútroštátnom území.
- 18 Žalovaná vo veci samej, o ktorej je nesporné, že koná ako poisťník, platí poisťné, ktoré má byť zaplatené poisťovní.
- 19 Okrem toho je zmluvne viazaná so spoločnosťou F. r. AG, ktorá prostredníctvom svojho zdravotníckeho personálu a lietadla poskytuje za odplatu služby spočívajúce jednak v organizácii a vykonávaní repatriácie v prípade ochorenia alebo úrazu, ku ktorému došlo v zahraničí, a jednak organizácii nepretržite dostupnej telefonickej linky.
- 20 Zákazníci žalovanej vo veci samej, ktorí pristúpili k žalovanou uzavretému skupinovému poisteniu, jej platia odmenu a za to získavajú právo na rôzne plnenia v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí, ktoré zahŕňajú náhradu nákladov súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou a zdravotníckou prepravou, organizáciu a vykonanie s tým súvisiacej dopravy, ako aj prevádzku nepretržite dostupnej telefonickej linky.
- 21 Poisťné plnenia zaručené zákazníkom žalovanej vo veci samej sa poskytujú najmä prostredníctvom pohľadávok, ktoré žalovaná postúpi týmto zákazníkom.
- 22 Ako vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu, činnosť žalovanej vo veci samej nesmeruje k uzavretiu poisťnej zmluvy, ale má za cieľ umožniť spotrebiteľom prístup k skupinovému poisteniu, ktoré uzavrela, ako aj poskytnúť im možnosť využiť plnenia, na ktoré sa toto poistenie vzťahuje.
- 23 Ani žalovaná vo veci samej, ani reklamné spoločnosti, ktoré využíva, nemajú povolenie stanovené vo vnútroštátnom práve na výkon činnosti sprostredkovania poistenia.
- 24 Keďže žalobca vo veci samej sa domnieval, že činnosť žalovanej vo veci samej zodpovedá činnosti sprostredkovateľa poistenia a z tohto dôvodu musí byť predmetom takéhoto povolenia, podal na Landgericht Koblenz (Krajinský súd Koblenz, Nemecko) žalobu, ktorou sa domáhal skončenia tejto činnosti.

- 25 Tento súd vyhovel tejto žalobe.
- 26 Žalovaná vo veci samej podala proti rozhodnutiu Landgericht Koblenz (Krajinský súd Koblenz) odvolanie na Oberlandesgericht Koblenz (Vyšší krajinský súd Koblenz, Nemecko), ktorý uvedené rozhodnutie zrušil, keďže sa domnieval, že ju nemožno považovať za „sprostredkovateľa poistenia“ v zmysle § 34d ods. 1 GewO v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej.
- 27 Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku „Revision“, sa domnieva, že vyriešenie sporu vo veci samej závisí od toho, či sa má žalovaná vo veci samej považovať za „sprostredkovateľa poistenia“ v zmysle smerníc 2002/92 a 2016/97.
- 28 Za týchto okolností Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Je podnik, ktorý v poisťovni ako poistník uzavrel pre svojich zákazníkov poistenie pre prípad ochorenia v zahraničí, ako aj poistenie nákladov [pokrývajúce] náklady na repatriáciu do zahraničia a v tuzemsku ako skupinové poistenie, distribuuje spotrebiteľom členstvo, ktoré ich oprávňuje využívať poistné plnenia v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí, a od nabraných členov inkasuje odplatu za získanú poistnú ochranu, sprostredkovateľom poistenia v zmysle článku 2 bodov 3 a 5 smernice 2002/92 a článku 2 ods. 1 bodov 1, 3 a 8 smernice 2016/97?“

O prejudiciálnej otázke

- 29 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 body 3 a 5 smernice 2002/92 a článok 2 ods. 1 body 1, 3 a 8 smernice 2016/97 majú vykladať v tom zmysle, že pod pojem „sprostredkovateľ poistenia“, a teda pod pojem „distribútor poistenia“ v zmysle týchto ustanovení, patrí právnická osoba, ktorej činnosť spočíva v tom, že svojim zákazníkom za poplatok, ktorý od nich dostáva, ponúka dobrovoľné členstvo v skupinovom poistení, ktoré predtým uzavrela s poisťovňou, pričom toto členstvo oprávňuje týchto zákazníkov na poistné plnenia najmä v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí.
- 30 Na úvod treba pripomenúť, ako vyplýva z článku 44 prvého odseku smernice 2016/97, že smernica 2002/92 bola zrušená s účinnosťou od 1. októbra 2018. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však vyplýva, že vnútroštátny súd musí na účely rozhodnutia o návrhu na zdržanie sa činnosti žalovanej vo veci samej preskúmať túto činnosť z hľadiska ustanovení práva Únie účinných v čase skutkových okolností vo veci samej, ako aj z hľadiska ustanovení účinných v čase, keď tento súd rozhodne o tomto návrhu. Z toho vyplýva, že na položenú otázku treba odpovedať s ohľadom na tieto dve smernice.
- 31 Ako vyplýva z článku 1 ods. 1 smernice 2002/92 a článku 1 ods. 1 smernice 2016/97, tieto smernice stanovujú pravidlá týkajúce sa začatia a vykonávania činností sprostredkovania poistenia a zaistenia a činností distribúcie poistenia a zaistenia v Únii.
- 32 Na tieto účely je pojem „sprostredkovanie poistenia“ definovaný v článku 2 bode 3 prvom odseku smernice 2002/92 ako každá činnosť spočívajúca v ponúkaní, navrhovaní alebo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu zmlúv o poistení alebo v uzatváraní takýchto zmlúv alebo v spolupôsobení pri správe a plnení takýchto zmlúv, najmä v prípade poistnej udalosti.

- 33 Okrem toho článok 2 bod 5 tejto smernice definuje sprostredkovateľ poistenia ako každú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá za odmenu začína vykonávať alebo vykonáva činnosť sprostredkovania poistenia.
- 34 Podľa odôvodnenia 11 uvedenej smernice táto odmena môže byť finančná alebo mať nejakú inú formu dohodnutej ekonomickej výhody viazanej na poskytnuté plnenie.
- 35 Smernica 2016/97 definuje pojem „distribúcia poistenia“ v článku 2 ods. 1 bode 1 ako akúkoľvek činnosť spočívajúcu v poskytovaní poradenstva v poistných zmluvách, v ponúkaní poistných zmlúv alebo vo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu takýchto zmlúv, v uzatváraní takýchto zmlúv alebo v spolupôsobení pri správe a plnení takýchto zmlúv, najmä v prípade poistnej udalosti.
- 36 Pojem „sprostredkovateľ poistenia“ je definovaný v článku 2 ods. 1 bode 3 tejto smernice ako každá fyzická alebo právnická osoba s výnimkou poisťovne alebo zaistovne, alebo ich zamestnancov a s výnimkou sprostredkovateľa doplnkového poistenia, ktorá za odmenu začína vykonávať alebo vykonáva činnosť distribúcie poistenia.
- 37 Pojem „distribútor poistenia“ je zase definovaný v článku 2 ods. 1 bode 8 uvedenej smernice ako „akýkoľvek sprostredkovateľ poistenia, sprostredkovateľ doplnkového poistenia alebo poisťovňa“.
- 38 Pokiaľ ide o pojem „odmena“, ten je definovaný v článku 2 ods. 1 bode 9 smernice 2016/97 ako akákoľvek provízia, poplatok alebo iný druh platby vrátane ekonomickej výhody akéhokoľvek druhu alebo akákoľvek iná finančná alebo nefinančná výhoda či stimul, ktoré sa ponúkajú alebo dávajú v súvislosti s činnosťami distribúcie poistenia.
- 39 Na účely určenia, či právnická osoba, akou je žalovaná vo veci samej, spadá pod pojem „sprostredkovateľ poistenia“, a teda pod pojem „distribútor poistenia“ v zmysle článku 2 bodu 5 smernice 2002/92 a článku 2 ods. 1 bodov 3 a 8 smernice 2016/97, a to v rozsahu, v akom vykonáva činnosti vymenované v článku 2 bode 3 prvom pododseku prvej smernice a v článku 2 ods. 1 bode 1 druhej smernice, je potrebné zohľadniť znenie týchto ustanovení, ale aj ich kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej sú súčasťou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. mája 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag a i., C-542/16, EU:C:2018:369, bod 39).
- 40 Pokiaľ ide v prvom rade o znenie článku 2 bodu 5 smernice 2002/92 a článku 2 ods. 1 bodu 3 smernice 2016/97, treba na jednej strane uviesť, že sprostredkovateľ poistenia je definovaný ako osoba, ktorá „za odmenu“ začína vykonávať alebo vykonáva činnosť sprostredkovania poistenia, alebo distribúcie poistenia a, na druhej strane, že pojem „sprostredkovateľ poistenia“ je zase definovaný odkazom na činnosti sprostredkovania poistenia a distribúcie poistenia, tak ako sú spresnené v článku 2 bode 3 smernice 2002/92 a článku 2 ods. 1 bode 1 smernice 2016/97.
- 41 V situácii, o akú ide vo veci samej, treba podmienku týkajúcu sa existencie odmeny považovať za splnenú, keďže každé pristúpenie zákazníka právnickej osoby, ktorá uzavrela zmluvu o skupinovom poistení s poisťovňou a ktorá z tohto dôvodu platí tejto spoločnosti poistné, vedie k platbe v prospech tejto právnickej osoby. V prejednávanej veci teda žalovaná vo veci samej za takúto odmenu prispieva k tomu, aby tretie osoby, konkrétne jej zákazníci, získali poistné krytie stanovené v zmluve, ktorú uzavrela s poisťovňou. Perspektíva tejto odmeny predstavuje pre právnickú osobu, akou je žalovaná vo veci samej, vlastný hospodársky záujem, odlišný od záujmu pristupujúcich členov na získaní poistného krytia vyplývajúceho z predmetnej zmluvy, ktorý ju

môže vzhľadom na fakultatívnu povahu pristúpenia k uvedenej zmluve nabádať k veľkému počtu pristúpení k tejto zmluve, ako to v prejednávanej veci navyše dokazuje využívanie zo strany žalovanej vo veci samej reklamných spoločností, ktoré prostredníctvom podomového predaja ponúkajú takéto pristúpenie.

- 42 Vzhľadom na širokú koncepciu pojmu „odmena“, ktorá vyplýva tak z odôvodnenia 11 smernice 2002/92, ako aj z článku 2 ods. 1 bodu 9 smernice 2016/97, je irelevantné, či platbu pri každom pristúpení ku skupinovej poistnej zmluve v prospech právnickej osoby, ktorá uzavrela túto zmluvu s poisťovňou, vykonávajú pristupujúci členovia ako protihodnotu za práva na poistné plnenia, ktoré im táto osoba postúpila, a nie poisťiteľ, napríklad vo forme provízie. Napokon takéto okolnosť nespochybňuje vlastný hospodársky záujem uvedenej osoby na čo najširšom možnom pristúpení jej zákazníkov k uvedenej zmluve, aby tieto rôzne platby financovali, či dokonca prevyšovali sumu poistného, ktoré sama platí poisťovateľovi v rámci tej istej zmluvy.
- 43 Pokiaľ ide o činnosti, na ktoré odkazujú definície pojmu „sprostredkovateľ poistenia“ uvedené v článku 2 bode 5 smernice 2002/92 a v článku 2 ods. 1 bode 3 smernice 2016/97, Súdny dvor už rozhodol, že zo skutočnosti, že činnosti vymenované v týchto ustanoveniach sú prezentované alternatívne, vyplýva, že každá z týchto činností sama osebe predstavuje činnosť sprostredkovania poistenia. Okrem toho Súdny dvor spresnil, že tieto činnosti sú formulované široko a že predovšetkým spočívajú nielen v ponúkaní a navrhovaní poistných zmlúv, ale aj vo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu týchto zmlúv bez toho, aby povaha uvedených prípravných prác bola nejakým spôsobom obmedzená (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. mája 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag a i., C-542/16, EU:C:2018:369, body 37 a 53).
- 44 Hoci znenie článku 2 bodov 3 a 5 smernice 2002/92 a článku 2 ods. 1 bodov 1 a 3 smernice 2016/97 výslovne neuvádza činnosť, akou je činnosť uvedená v položenej otázke, definície obsiahnuté v týchto ustanoveniach treba chápať tak, že zahŕňajú takúto činnosť.
- 45 V tejto súvislosti je nepodstatné, ako to zdôraznili najmä nemecká vláda a Európska komisia, že právnická osoba vykonávajúca takú činnosť, o akú ide vo veci samej, sa nezameriava na uzatváranie poistných zmlúv, ktorými poisťníci zamýšľajú získať pokrytie rizík poisťiteľom prostredníctvom platenia poistného, ale dobrovoľné pristúpenie svojich vlastných zákazníkov výmenou za odmenu, ktorá sa jej vypláca, ku skupinovej poistnej zmluve, ktorú predtým uzatvorila s poisťiteľom na účely poskytnutia takéhoto krytia týmto zákazníkom. Takáto činnosť je totiž porovnateľná s odmeňovanou činnosťou sprostredkovateľa poistenia alebo distribútora poistenia, ktorá vedie k uzavretiu poistných zmlúv poisťníkmi s poisťovateľom, ktorých cieľom je krytie určitých rizík výmenou za úhradu poistného.
- 46 Rovnako nie je rozhodujúca okolnosť, že právnická osoba, ktorá vykonáva činnosť, o akú ide vo veci samej, je sama ako poisťník zmluvnou stranou skupinovej poistnej zmluvy, na pristúpenie ku ktorej chce nabádať svojich zákazníkov. Rovnako ako postavenie distribútora poistenia nie je podľa článku 2 ods. 1 bodu 8 smernice 2016/97 nezlučiteľné s postavením poisťiteľa, nie je totiž postavenie sprostredkovateľa poistenia, a teda distribútora poistenia, nezlučiteľné s postavením poisťníka [pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. februára 2022, A a i. (Poistné zmluvy „unit-linked“), C-143/20 a C-213/20, EU:C:2022:118, body 87 a 88].

- 47 Pokiaľ ide ďalej o kontext, do ktorého patria ustanovenia podliehajúce výkladu, z odôvodnenia 9 smernice 2002/92 a odôvodnenia 5 smernice 2016/97 vyplýva, že poisťné produkty môžu distribuovať rôzne kategórie osôb alebo inštitúcií a že na zabezpečenie rovnosti zaobchádzania medzi prevádzkovateľmi, ako aj ochrany spotrebiteľov je potrebné, aby sa na všetky tieto osoby alebo inštitúcie vzťahovali tieto smernice.
- 48 Okrem toho, ako sa odzrkadľuje v jej odôvodnení 7, smernica 2016/97 vzhľadom na nepresnosti, ktorými bol poznačený určitý počet ustanovení smernice 2002/92, rozšírila pôsobnosť tejto poslednej uvedenej smernice na všetky predaje poisťných produktov.
- 49 Ako sa uvádza v odôvodneniach 6 a 16 smernice 2016/97, spotrebiteľia by mali požívať rovnakú úroveň ochrany bez ohľadu na rozdiely medzi distribučnými kanálmi. Ako sa tiež odráža v odôvodnení 16 tejto smernice, pre spotrebiteľov môže byť prínosné, ak sa poisťné produkty distribuujú cez rôzne kanály a prostredníctvom sprostredkovateľov s rozličnými formami spolupráce s poisťovňami pod podmienkou, že od týchto subjektov sa vyžaduje uplatňovanie podobných pravidiel v oblasti ochrany spotrebiteľov, a to z dôvodov súvisiacich tiež s potrebou zaviesť spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže medzi všetkými sprostredkovateľmi poistenia a distribútormi poisťných produktov.
- 50 Vzhľadom na tento kontext a vzhľadom na to, čo bolo uvedené v bodoch 41, 42, 45 a 46 tohto rozsudku, sa pojmy obsiahnuté v článku 2 bodoch 3 a 5 smernice 2002/92, ako aj v článku 2 ods. 1 bodoch 1, 3 a 8 smernice 2016/97 majú vykladať v tom zmysle, že zahŕňajú právnickú osobu, ktorá vykonáva takú činnosť, o akú ide vo veci samej.
- 51 Napokon takýto výklad je v súlade s cieľmi sledovanými týmito smernicami.
- 52 V tejto súvislosti, ako sa v podstate odzrkadľuje v odôvodneniach 8 a 9 smernice 2002/92, jej účelom je najmä zabezpečiť rovnosť zaobchádzania so všetkými kategóriami sprostredkovateľov poistenia, ako aj zlepšiť ochranu spotrebiteľov v oblasti poisťovníctva (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. októbra 2013, EEAE a i., C-555/11, EU:C:2013:668, body 27 a 29). Tieto ciele ešte silnejšie sleduje smernica 2016/97, ako to vyplýva najmä z jej odôvodnení 5, 7, 10 a 16.
- 53 Zahrnutie osôb, ktoré pôsobia na trhu poistenia na základe ekonomického modelu, akým je model uvedený v položenej otázke, do pôsobnosti týchto smerníc, môže podporiť dosiahnutie týchto dvoch cieľov.
- 54 Na jednej strane totiž zahrnutie takých osôb, ktorých činnosť, ako vyplýva z bodov 41, 42 a 45 tohto rozsudku, predstavuje činnosť sprostredkovania poistenia alebo distribúcie poistenia v zmysle uvedených smerníc, do tejto pôsobnosti, bráni tomu, aby bol porušený cieľ spočívajúci v zabezpečení rovnosti zaobchádzania so všetkými kategóriami sprostredkovateľov a distribútorov poistenia, ako je uvedené v odôvodneniach tých istých smerníc citovaných v bode 52 tohto rozsudku.
- 55 Keďže činnosti uvedené v predchádzajúcom bode sú porovnateľné, povinnosti povolenia a registrácie stanovené smernicou 2002/92 a smernicou 2016/97, ktorých cieľom je najmä zabezpečiť, aby sprostredkovatelia poistenia mali potrebnú spoľahlivosť a odborné znalosti v oblasti sprostredkovania a poradenstva v oblasti poisťovníctva, sa musia na hospodárske subjekty, ktoré vykonávajú tieto činnosti, uplatňovať rovnakým spôsobom.

- 56 Na druhej strane zahrnutie právnických osôb, ktorých činnosť zodpovedá činnosti uvedenej v položenej otázke, do pôsobnosti smerníc 2002/92 a 2016/97 tým, že sa im uloží povinnosť dodržiavať pravidlá stanovené týmito smernicami, prispieva k cieľu zlepšenia ochrany spotrebiteľov v oblasti poisťovníctva.
- 57 Ako totiž uviedol generálny advokát v bodoch 83 a 84 svojich návrhov, s cieľom zabezpečiť, aby činnosť sprostredkovateľa poistenia zabezpečila primeranú úroveň ochrany spotrebiteľov, je tento sprostredkovateľ povinný v súlade s uvedenými smernicami dodržiavať najmä súbor požiadaviek profesionálnej, finančnej a organizačnej povahy, takých pravidiel správania, ako sú tie, ktorých cieľom je predchádzať nebezpečenstvu konfliktu záujmov vyplývajúceho z prípadného prepojenia medzi uvedeným sprostredkovateľom a určitým poisťovateľom, ako aj povinnosti poskytovať informácie a poradenstvo týmto spotrebiteľom.
- 58 Ako však zdôraznil žalobca vo veci samej, táto potreba ochrany spotrebiteľov je rovnako dôležitá vo vzťahu k právnickej osobe, ktorá spotrebiteľov prostredníctvom ekonomického modelu, o aký ide vo veci samej, nabáda k tomu, aby pristúpili ku skupinovej poisťovej zmluve, ktorú táto právnická osoba uzavrela s poisťovateľom, ako vo vzťahu k sprostredkovateľovi poistenia alebo distribútorovi poistenia, ktorých odmeňovaná činnosť smeruje k priamemu uzavretiu poisťových zmlúv týmito spotrebiteľmi.
- 59 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 2 body 3 a 5 smernice 2002/92 a článok 2 ods. 1 body 1, 3 a 8 smernice 2016/97 sa majú vykladať v tom zmysle, že pod pojem „sprostredkovateľ poistenia“, a teda pod pojem „distribútor poistenia“ v zmysle týchto ustanovení, patrí právnická osoba, ktorej činnosť spočíva v tom, že svojim zákazníkom za poplatok, ktorý od nich dostáva, ponúka dobrovoľné členstvo v skupinovom poistení, ktoré predtým uzavrela s poisťovňou, pričom toto členstvo oprávňuje týchto zákazníkov na poisťné plnenia najmä v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 2 body 3 a 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/92/ES z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014, a článok 2 ods. 1 body 1, 3 a 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/97 z 20. januára 2016 o distribúcii poistenia, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/411 zo 14. marca 2018,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

pod pojem „sprostredkovateľ poistenia“, a teda pod pojem „distribútor poistenia“ v zmysle týchto ustanovení, patrí právnická osoba, ktorej činnosť spočíva v tom, že svojim zákazníkom za poplatok, ktorý od nich dostáva, ponúka dobrovoľné členstvo v skupinovom

poistení, ktoré predtým uzavrela s poisťovňou, pričom toto členstvo oprávňuje týchto zákazníkov na poistné plnenia najmä v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí.

Podpisy